

חוברת

דף השבוע

מסכת כתובות חוברת כ

דף פ'

קונטרס מלא מראי מקומות חשובות על כל דף ודף
כדי לסייע את הלומדים החשובים של מסגרת 'דף השבוע'

ויש בה ארבעה חלקים:

- א **עומק הדף** - ביאורים בעומק הגמ' ופירש"י, על פי דברי הראשונים והאחרונים
- ב **התוספות העיקריין** - הדגשה מיוחדת על התוספות הנחוצין ביותר, עם קצת מראי מקומות
- ג **הלכות הדף** - בכל דף נערך נידון אחד בהלכה הנובע מלימוד הגמרא
- ד **סוגיית הדף** - בכל דף נערכה סוגיא שלימה אחת עם העתקת מראי מקומות

דף פ

תוכן

- א. במעשה דבי חוזאי, האם יטול הבעל כל הוצאותיו
- ב. אם יש לבעל 'קנין הגוף לפירות' בנכסי מלוג
- ג. מי הוא 'יורשי הבעל'
- ד. ביאור ספיקת הגמ', מי חייב לקבור שומרת יבם

א) במעשה דבי חוזאי, האם יטול הבעל כל הוצאותיו

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' מביאה מעשה, באשה שנפלו לה ד' מאה זוז בחוזאי, ובעלה הוציאה ו' מאה זוז כדי להחזיק בהם, והנידון הוא, האם יכול הבעל ליטול הוצאותיו או לא, ולבסוף מסיק הגמ', שנחשב שלא אכל הבעל כלל מן הפירות של הנכסי מלוג, ולכך הדין הוא, 'ישבע כמה הוציאה ויטול'.
- ב. **קושיית הראשונים:** הרשב"א (ד"ה אם כן) והריטב"א (ד"ה ההיא איתתא) הקשו, היאך יטול הבעל הוצאותיו, הלא מבואר בגמ' (בסמוך), שאפילו באופן שלא אכל הבעל מן הפירות כלל, אינו נוטל הוצאותיו אלא כשיעור מה שהשביח הנכסים, והרי כאן לא השביח הנכסים כלל, שמתחילה היו ד' מאה זוז, וגם עכשיו הם רק ד' מאה זוז.
- ג. **תירוץ הראשונים:** הריטב"א (שם) תירץ, שיש כאן שבת, שמתחילה הממון היה בחוזאי, וכדי להחזיק בהם האשה היתה צריכה להוציא הוצאות הדרך, ועכשיו הם במקומה, ולכן יכול הבעל ליטול את מה שראוי להוציא בהוצאות הדרך. והרשב"א (שם) תירץ, שהשבח הוא כל הד' מאה זוז, שהרי אילו לא הביאם הבעל לא היתה האשה יכולה להשתמש עמהם כלל. [וע"ע ברא"ש (סי' ט) מה שתירץ בזה].
- ד. **דיוקן של ההפלאה:** מדברי הראשונים הנ"ל מבואר שנקטו, שהבעל יכול ליטול רק כשיעור השבח, אלא שנחלקו היאך לשער שיעור השבח. אולם ההפלאה (אהע"ז סי' פח ס"ק ז) כתב לדייק מלשון הגמ', 'ישבע כמה הוציאה ויטול', שהבעל נוטל כל הוצאותיו, דהיינו כל ה' מאה זוז, ואע"פ שזה יותר משיעור השבח, שבודאי אין הממון הושבח יותר מד' מאה זוז. ובסמוך יתבאר טעם הדבר.
- ה. **ביאור ההפלאה:** וביאר ההפלאה טעם הדבר, דהא דאמר' דנוטל הבעל רק כפי שיעור השבח, זהו רק אם הוציאה הוצאות בלא רשותה, אבל אם הוציאה ברשות אשתו, הרי הוא דומה לאריס שיורד ברשות, שנוטל כל הוצאותיו. ועפ"ז ביאר, שבמעשה הנ"ל ע"כ איירי שהאשה נתנה לבעלה רשות לילך להחזיק הממון, דאל"כ היאך יכול הבעל לתבוע הממון, הרי הממון אינו שלו, ולכן הוא נוטל כל הוצאותיו.

ב) אם יש לבעל 'קנין הגוף לפירות' בנכסי מלוג

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' דנה, 'בעל שמכר קרקע לפירות מהו'. ומבארת הגמ' צדדי השאלה, 'מי אמרינן מאי דקני אקני, או דלמא כי תקינו ליה רבנן פירות לבעל משום ריוח ביתא, אבל לזבוני לא'. ומבואר, שלפי שני הצדדים יש לבעל עצם הזכות בפירות שיכול למוכרם, אלא שיש צד לומר שאינו יכול למוכרם משום דבעינן ריוח ביתא, אבל באופן שיש ריוח ביתא, יכול למוכרם.
- ב. **קושיית רבינו יונה:** בשיטמ"ק (ד"ה וכתבו) הביא בשם רבינו יונה שהקשה, היאך יתכן שיכול הבעל למכור פירות נכסי מלוג, הלא הם דברים שעדיין לא באו לעולם. ותירץ, דע"כ איירי שמכר הבעל את גוף הקרקע לגבי הפירות, וזה מקרי דבר הבא לעולם, כיון שגוף הקרקע הוא כבר בעולם.
- ג. **ראיית האחרונים:** האחרונים [עי' בהערות וצינונים (ד"ה בעל)] הוכיחו מסוגיין, שזכות הבעל בפירות נכסי מלוג היא בגדר 'קנין הגוף לפירות', ולא רק קנין פירות, דאל"כ היאך יכול למכור גוף הקרקע לגבי הפירות.
- ד. **קושיית האחרונים:** על פי זה תמהו האחרונים על האור שמח, שכתב (הל' רוצח פ"ב הט"ו), שזכות הבעל בפירות נכסי מלוג היא רק בגדר 'קנין פירות' ולא 'קנין הגוף לפירות'.
- ה. **תירוץו של ר' שלמה:** בחי' ר' שלמה (ב"ב סי' ד אות ד) תירץ, דהגמ' בסוגיין קאי לאחר תקנת אושא [שתקנו שיכול הבעל למנוע את אשתו מלמכור נכסי מלוג כיון שיש לו זכות לירוש הנכסים לאחר מיתתה], ולאחר תקנת אושא גם האור שמח מודה שיש לבעל קנין בגוף הקרקע, כמ"ש האור שמח להדיא, וחידושו של האור שמח הוא רק קודם תקנת אושא.

ג) מי הוא 'יורשי הבעל'

- א. **משנה:** מובא במשנה מחלוקת ב"ש וב"ה לגבי שומרת יבם שנפלו לה נכסי מלוג, ומתה, מי יורשה, ב"ש סוברים יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב, וב"ה סוברים שהנכסים הם בחזקת יורשי האב. והנה פירושו של 'יורשי האב' פשוט, שהוא אביה ואחיה מן האב, אך לגבי פירושו של 'יורשי הבעל' נחלקו המפרשים, כמו שיתבאר.
- ב. **מחלוקת האחרונים:** הר"ן פירש, ש'יורשי הבעל היינו היבם, שאפילו אם יש לבעל יורש קרוב מן היבם, דהיינו שאביו עדיין חי, מ"מ היבם יורש נכסי מלוג מכח הבעל. וכן הביא הרמ"א (אהע"ז סי' קס סעי' ז) בשם המהר"י וייל, וכתב הרמ"א, שכן משמע בסוגיין. אולם הביא הרמ"א בשם המהר"ק (סי' צא), ש'יורשי הבעל היינו היורש הקרוב לבעל, שהוא האב, [ועי' בט"ז (ס"ק ז) שדייק מסוגיין כדעת המהר"ק].
- ג. **סברת המהר"ק:** המהר"ק ביאר סברתו, דלא מסתבר שיש ליבם זכות ירושה בנכסי הבעל שמת, שהרי מתה היבמה קודם היבום, וא"כ פקעה זיקת היבום, ושוב אין לו זכותי יבום. וכתב הרמ"א (שם), שמסתבר טעם המהר"ק. ויש לעיין, מה היא סברתם של הר"ן והמהר"י וייל, שיש ליבם זכות ירושה בנכסי הבעל המת, אע"פ שכבר מתה היבמה וא"א ליבמה.
- ד. **ביאורו של ר' שמעון:** בחי' ר' שמעון (יבמות סי' לו) ביאר סברת הר"ן ומהר"י וייל, שבזמן שהיבמה היתה עומדת להתייבם, היה נחשב כאילו ה'אישות' של המת עדיין היתה קיימת, ונמצא שבזמן שמתה האשה, הרי היא נחשבת כאילו מתה תחת בעלה, אע"פ שהוא כבר מת, ולכן הבעל המת יורש נכסיה, והיבם יורש הנכסים מן הבעל.
- ה. **קושיית ר' שמואל:** בשיעורי ר' שמואל (יבמות אות תמה) הקשה על שתי השיטות, היאך זכו יורשי הבעל בנכסי מלוג של האשה, הלא בשעת מיתת האשה כבר מת הבעל, והרי אין הבעל יורש את אשתו בקבר כדי להוריש נכסיה ליורשיה. ותירץ על דרך הנ"ל, שכיון שאשתו היתה עומדת ליבום, היה נחשב כאילו אישותו של המת עדיין קיימת, ולכן הבעל יורש את אשתו בקבר כדי להוריש נכסיה ליורשיה.

ד) ביאור ספיקת הגמ', מי חייב לקבור שומרת יבם

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' דנה, 'שומרת יבם שמתה מי קבורה'. והיינו, שמבואר במשנה [בין לפי ב"ה ובין לפי ב"ש] שיש לה ליבמה ב' יורשים, יורשי האב וגם יורשי הבעל, ולכן מסתפקת הגמ', איזה מן היורשים חייבים לקבורה. ומבארת הגמ' צדדי השאלה, 'יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובה, או דלמא יורשי האב קברי לה דקא ירתי נכסים הנכסין והיוצאין עמה'.
- ב. **קושיית האחרונים:** האחרונים הקשו [עי' עטרת שמואל], מה היא ספיקת הגמ', הא לכאורה הדבר פשוט ששניהם חייבים בקבורתה, שהרי יש לשניהם דין יורשים, וכמו בכל אדם שמת, שכל יורשיה חייבים בשווה בקבורתו. ובחי' ר' שלמה (סי' טז אות ב) ביאר הדבר עפ"י דברי הר"ן, כמו שיתבאר בסמוך.
- ג. **דברי הר"ן:** המהרש"ל הביא בשם הר"ן, שהדבר פשוט ש'יורשי הבעל חייבים בקבורתה, כיון שהם זוכים בכתובתה, אלא הנידון הוא, האם גם יורשי האב חייבים בקבורתה, או לא. [אולם עי' ברשב"א שנקט, שלפי הצד ד'יורשי האב, רק יורשי האב חייבים בקבורתה, ולא יורשי הבעל. וביאר הסברא לזה, שלא חייבו חכמים את הבעל לקבורה במקום שיש יורש אחר].
- ד. **חידושו של השיטמ"ק:** השיטמ"ק חידש, שיש חילוק בין דין יורשי הבעל לבין דין יורשי האב, ש'יורשי הבעל חייבים בקבורתה [לפי הצד שהם חייבים] אפילו אם אין להיבמה שום נדוניה, שהם חייבים לקבורה אפילו אם אינם יורשים אותה בפועל, כיון שהם ראויים לירוש אותה. אך לגבי יורשי האב אין הדין כן, אלא הם חייבים בקבורתה רק אם יש לה נכסי מלוג והם יורשים ממנה בפועל.
- ה. **ביאורו של ר' שלמה:** עפ"י הנ"ל ביאר ר' שלמה, שיש חילוק יסודי בין יורשי הבעל ליורשי האב, ש'יורשי האב אינם חייבים בקבורתה מצד עצמם, אלא שהם יורשים נכסיה, ונכסיה משועבדים לקבורתה. אך יורשי הבעל חייבים לקבורה מצד עצמם, שהם עומדים במקום הבעל, וחייב הבעל בקבורת אשתו, ולכן מספקא לן, האם גם יורשי האב חייבים להשתתף עם יורשי הבעל לקבורה, או ש'יורשי הבעל קודמים.

דין פ

בענין יורד לתוך שדה חבירו

מובא בגמ' דין מי שיורד לתוך שדה חבירו, ונטע בה שלא ברשות, ששמין לו וידו על התחטונה. ודין זה מובא להלכה בשו"ע (חו"מ סי' שעה סעי' א) וז"ל, 'היורד לתוך שדה חבירו ברשות, ונטעה, אם היתה שדה העשויה ליטע, אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה, ונוטל מבעל השדה, ואם אינה עשויה ליטע, שמין לו וידו על התחטונה'. והוסיף הרמ"א, 'סתם כרם עשוי ליטע'.

על דרך זה יש לדון, במי ששכר דירה מבעל, ונתקלקל המזגן (renoitidnoc ria) וכדומה, וביקש מבעל הדירה לתקנו, אך לא ענה לבקשתו, והשוכר עצמו הוא בקי בתיקוני חפצים, והוא תיקן את המזגן בעצמו, מה דינו.

והנה מתחילה צריך לדון בעצם דין שוכר ובעל דירה, מי נתחייב לתקן המזגן ושאר חפצים בתוך הדירה אם נתקלקלו. ובשו"ע (חו"מ סי' שיד סעי' א-ב) מחלק בזה בין דברים שהם מעשה אומן, כגון דלתות וחלונות, שהם חובת המשכיר לתקן, לבין דברים שאינם מעשה אומן, או דברים שהם יותר על הרגיל, שהם חובת השוכר לתקן. וז"ל השוע, 'המשכיר בית לחבירו חייב להעמיד לו דלתות ולפתוח לו החלונות שנתקלקלו, ולחזק התקרה כו', השוכר חייב לעשות מעקה ומזוזה, ולתקן מקום המזוזה משלו, וכן אם רצה לעשות סולם או מרזב או להטיח גגו, הרי זה עושה משל עצמו'. והרמ"א הוסיף וז"ל, 'והוא הדין כל דבר שאינו מעשה אומן, ובכל אלו העניינים הולכים אחר מנהג המדינה'.

והדבר פשוט, שתיקון המזגן הוא בכלל מעשה אומן, וא"כ הוא חובת המשכיר, ולכן לכאור' בנידון דידן שהשוכר תיקנו בעצמו, הרי הוא בכלל הדין דיורד לתוך שדה חבירו, וכיון שהיה מוכרח לתקנו, א"כ לכאור' נחשב כשדה העשויה ליטע, וא"כ חייב בעל הדירה לשלם לו בשביל התיקון [או לפחות הממון מדמי שכירות]. אבל אם התיקון לא היה מוכרח, אלא שתקנו כדי להוסיף יופי לדירתו, לכאור' נחשב כשדה שאינה עשויה ליטע, וא"כ ידו של השוכר הוא על התחטונה.

על דרך זה הביא הרמ"א (שעה' ס"ק ז') חילוק כזה, במי שגר בבית רעוע של חבירו שלא מדעתו, ותיקנו מעצמו שלא ברשות בעל הדירה, שחייב בעל הדירה לשלם לו בשביל הדברים הנצרכים שלא תפול, אבל לא הדברים המיותרים. וז"ל שם, 'ראובן שהיה לו בית רעוע, יצא מן העיר, ובא שמעון ודר בו, והוציא הוצאות להציל הבית מן הנפילה, וסיידו וכיידו כל מה שהיה לצורך שלא יפול, צריך ראובן להחזיר לשמעון, אבל אינו צריך ליתן מה שסיידו וכיידו, כי יוכל לומר איני צריך לזה, וכשיתן ראובן מה שחייב לשמעון, יצא מן הבית'.

דרף פ

ביאור הטעם שהבעל אינו נוטל הוצאותיו

גמרא:

מתני' המוציא הוצאות על נכסי אשתו
הוציא הרבה ואכל קימעא קימעא
ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה
שאכל אכל וכו'

תמצית הסוגיא:

מובא במשנה דין בעל שהוציא ממון כדי לשבח נכסי מלוג של אשתו, ואכל פירות, ולבסוף גירשה, שאינו נוטל הוצאותיו.

וטעם הדבר צריך ביאור, למה אינו נוטל הוצאותיו, דמאי שנא מאריס, שיורד לרשות אדם אחר ברשות, שהוא נוטל הוצאותיו מבעל הקרקע.

בדברי הראשונים מצינו ב' מהלכים בזה. א. רבינו יונה ביאר הטעם, שכיון שאכל הבעל פירות, הרי גילה דעתו שהוציא הוצאות כדי לאכול כל הפירות, ולא דמי לאריס שדעתו לאכול רק מקצת הפירות. ב. הרמב"ן והרשב"א כתבו טעם אחר, שמסתמא הוא מוחל לאשתו על הוצאותיו, שהוא מצפה שתמות ויירשנה. ויש בב' מהלכים זה כמה נפק"מ, כמו שיתבאר.

א. הריטב"א חידש, שאם הבעל התנה שאינו מוחל, יכול ליטול הוצאותיו. ולכאור' זה אתי שפיר רק לפי הרמב"ן והרשב"א, אבל לא לפי רבינו יונה.

ב. הרי"ף חידש, שרק בעל שגירש אשתו מרצונו אינו נוטל הוצאותיו, אבל לא באשה מורדת, שמוכרח לגרשה. ולכאור' גם זה אתי שפיר רק לפי הרמב"ן והרשב"א, אבל לא לפי רבינו יונה.

ג. ההפלאה הביא מחלוקת הפוסקים, אם הבעל אכל פירות, אך לא נהנה ממה שהוציא, אם מקרי אכל הבעל. וביארו האחרונים, שזה תלוי בב' מהלכים הנ"ל, שלפי הצד שהוא מחילה, י"ל שהבעל מוחל רק אם נהנה ממה שהוציא, אבל לפי רבינו יונה אין טעם לחלק.

ד. הרמב"ם פסק, שאם אכל הבעל פירות שוה דינר, נחשב אכילה, ואינו נוטל הוצאותיו. ובמ"מ העיר, שזהו מחלוקת בגמ', אם שיעור אכילה הוא דינר [גדול יותר] או איסר [פחות יותר], ולמה פסק כמ"ד דינר, שהוא חומרא על האשה, ולא כמ"ד איסר, שהוא חומרא על הבעל, והאור שמח ביאר, דהרמב"ם נקט כהרמב"ן והרשב"א, שהבעל אינו נוטל הוצאותיו משום מחילה, וא"כ יש ודאי חוב וספק מחילה, ודומה לטענת איני יודע אם פרעתין' שצריך הנתבע לשלם.

תמצית מראי מקומות

א. משנה

מובא במשנה דין בעל שהוציא ממון כדי לשבח נכסי מלוג של אשתו, ואכל פירות, ולבסוף גירשה, שאינו נוטל הוצאותיו.

וצ"ב, למה אינו נוטל הוצאותיו, דמאי שנא מאריס, שיורד לרשות אדם אחר ברשות, שהוא נוטל הוצאותיו מבעל הקרקע.

ב' מהלכים

ב. **רבינו יונה** מובא בשיטמ"ק עט: ד"ה הוציא

ביאר הטעם שהבעל אינו נוטל הוצאותיו, משום שכיון שאכל פירות, הרי גילה דעתו שהוציא הוצאות כדי לאכול כל הפירות, ולא דמי לאריס שדעתו לאכול רק מקצת הפירות.

ג. **רמב"ן ורשב"א** מובא בשיטמ"ק ב"מ לט.

כתבו סברא אחרת לבאר הטעם שהבעל אינו נוטל הוצאותיו, שמסתמא הוא מוחל לאשתו על הוצאותיו, כיון שהנכסים אינם יוצאים מתחת ידו אלא מרצונו [אם רוצה לגרשה].

כמה נפקא מינות

ד. **ריטב"א** עט: ד"ה המוציא

חידש, שאם הבעל התנה בפני עדים שאינו מוחל, יכול ליטול הוצאותיו.

ולכאו' זה אתי שפיר רק לפי הצד דמחילה [וכ"כ להדיא, שהוא מטעם מחילה, אך ביאר הסברא באופן אחר קצת, עיי"ש], אבל לא לפי סברת רבינו יונה.

ה. **רי"ף** לט. מדפי הרי"ף

חידש, שדין זה שהבעל אינו נוטל הוצאותיו, זהו רק בבעל שגירש אשתו מרצונו, אבל באשה מורדת, שמוכרח לגרשה, יכול ליטול הוצאותיו.

ולכאו' גם זה אתי שפיר רק לפי סברת הרמב"ן והרשב"א, שבמורדת אין הבעל מוחל, אבל לא לפי סברת רבינו יונה.

ו. **רמב"ם** הל' אישות פכ"ג ה"ח

פסק, שאם אכל הבעל פירות שוה דינר, נחשב אכילה, ואינו נוטל הוצאותיו.

ז. **מגיד משנה** שם

הביא, שזהו מחלוקת בגמ', אם שיעור אכילה הוא דינר [גדול יותר] או איסר [פחות יותר].

וביאר הטעם שהרמב"ם פסק כמ"ד דינר, שהוא חומרא על האשה, ולא כמ"ד איסר, שהוא חומרא על הבעל, שהוא כדי 'שלא לחייב את הבעל להפסיד הוצאותיו אלא בראיה ברורה'.

וסברתו צ"ב.

ח. **אור שמח** הל' זכיה פ"ו ה"ט

ביאר סברת המ"מ, דס"ל שהטעם שהבעל אינו נוטל הוצאותיו הוא משום מחילה, [כסברת הרמב"ן והרשב"א], וא"כ נמצא שיש כאן ודאי חוב וספק מחילה, ודומה לטענת 'איני יודע אם פרעתיך' שצריך הנתבע לשלם.

מהלך חדש, תקנת חכמים

יא. **בית שמואל** סי' פח ס"ק כב

צידד, דדוקא אם הבעל עצמו אכל אינו נוטל הוצאותיו, אבל לא אם פעלו אכל, די"ל דדוקא בבעל שאכל תקנו חז"ל שאם אכל הפסיד, אבל לא בפועל שאכל. ומבואר שנקט דרך חדש בעיקר הטעם שהבעל אינו נוטל הוצאותיו, משום תקנת חז"ל.

יב. **שו"ת יביע אומר** ח"ג אהע"ז סי' טו אות טו

ביאר הטעם שהבעל אינו נוטל הוצאותיו כדברי הבית שמואל, שהוא תקנת חז"ל. ועפי"ז כתב ביאור חדש בדעת רמב"ם הנ"ל, שפסק כמ"ד דינר ולא כמ"ד איסר, עיי"ש.

ט. **הפלאה** קו"א סי' פח אות ה

הביא בשם החלקת מחוקק, שאם הבעל אכל פירות לא מאותה קרקע שהוציא עליה הוצאות, אלא מקרקע אחרת, לא מקרי אכל הבעל, שהרי לא נהנה ממה שהוציא, ונוטל מה שהוציא.

אך כתב ההפלאה, שמדברי רבינו יונה מוכח דלא ס"ל כן, שכתב רבינו יונה, שאם אכל הבעל ואח"כ הוציא, מקרי אכל, ואע"פ שאינו נהנה ממה שהוציא.

י. **מנחת דוד** להגרמ"ד ליפקוביץ, כתובות עט:

ביאר, שנידון הנ"ל תלוי בב' מהלכים בעיקר הטעם שהבעל אינו נוטל הוצאותיו, שהחלקת מחוקק נקט שהוא מדין מחילה, וס"ל שהוא מוחל רק אם נהנה ממה שהוציא, אבל רבינו יונה אזיל לשיטתו, דס"ל שאינו מדין מחילה, ולכן נקט דלאו דוקא אם אכל ממה שהוציא.

משום דלא חיישנין למיתה קודם ולדות ואי מתה מוקמינן חד וולד במקום אמה. ואין דבריו מחוורין. ע"כ.

גמרא: מחלוקת שנפלו בשדה שלה וכו' לכאורה משמע דהכי קאמר מחלוקת שנפלו הזתים והגפנים בשדה שלה פירוש הקרקע היה כבר שלה והיה לאביה או לאחד מקרוביה זתים שקנה בלא קרקע שנפלו לה אותם זתים. וליתא להאי פירושא דמ"מ כיון שלא נפלו לה אלא זתים וגפנים לבד מה לי אם נפלו לה בשדה שלה או בשדה שאינה שלה הרי מ"מ אין כאן שבח בית אב דקא מכליא קרנא במה שנפלו לה. והנכון דה"ק מחלוקת דנפלו לה זתים עם השדה וכן כתב רש"י וז"ל: מחלוקת. בזתים וגפנים בשדה שלה שנפלו הקרקע עם האילנות דכי יכשי זתים הוי לה קרקע לקרן ע"כ. כן כתוב ברש"י כתיבת יד וז"ל: לשון רש"י כתיבת יד מחלוקת שנפלו אותם גפנים וזתים בשדה שלה ואהכי אמר רבן שמעון בן גמליאל לא תמכור כיון דאיכא שדה לקרן. שאינה שלה כגון שקנה אביה זתים וגפנים לבד הקרקע דברי הכל יכול לכופה למכור משום דקא כליא קרנא לכשמתיבשין כשדה שאינה שלה דמי וכשמתיבשין לא אשתיר מיניהו מיד. ע"כ.

שיטה רש"י כתי'

מתניתין: המוציא הוצאות על נכסי אשתו כו' פירוש כל נכסי אשתו בכלל ואפילו כשאין לו בהם כלום שיש לה רשות למכור ולתת לאחרים תדע דלא מפיך בגמרא מהאי דינא אלא נכסי קטנה לפי שיכולה לצאת בלא גט וגם לתת נכסיה למי שתרצה אבל בגולה שצריכה גט לעולם הוא מוחל כשאכל קמעה דלא שכיח לתת לאחריים משום אביה וצריך הוא מצפה שתמות ויירשנה. הריטב"א ז"ל.

רסב"א

הוציא הרבה ואכל קמעה כו' פירוש אם נפלו לה נכסים נכסי מלוג הדין הוא שהבעל יעבוד השדות כפי מה שצריך כדי שלא יפסדו ושיאכל הוא כל הפירות ומשנה זו באה ללמדנו שאע"פ שהוציא הרבה ולא אכל מן הפירות כי אם מעט בין שלא בא לקרקע יותר כ"א זה המעט בין שבא יותר ונאבד ולא אכל כ"א המעט אין נותנין לו ההוצאה אלא אמרינן כי באותו המעט שאכל גלה דעתו שבעבור שיאכל הוא הפירות היה עושה והיה מתכוון להשביחה בשנה זו להוציא עליה הרבה כדי שיעשה פירות הרבה לשנה האחרת הלכך כשיגרשנה אין לו אלא מה שיאכל ל"ש אכל ואח"כ הוציא ל"ש הוציא ואח"כ אכל. תלמידי רבינו יונה. ואפשר דלהכי כתב רש"י מה שהוציא הוציא. אם גרשה. פירוש דאחר ההוצאה היו הגרושין והאכילה קדמה להוצאה. ודוק כנ"ל.

תלמידי רבינו יונה

ומה שאכל אכל הא כתיבנא לעיל גבי הא דפסקו הגאונים כר"ש אמאי נקט מה שאכל אכל דפשיטא הוא. עיין בלשון תלמידי רבינו יונה ז"ל.

שיטה

הוציא ולא אכל פירוש שלא אכל כלל או שאכל פחות מכאיסר שלא בדרך כבוד.

רסב"א

ישבע כמה הוציא ויטול. ואוקימנא בגמרא שאינו נוטל אלא הוצאה שיעור שבח ומסתברא דאפילו ברישא אם התנה בב"ד או בעדים שאינו מוחל ישבע כמה הוציא ויטול וכדאמרינן בפרק מי שמת [קמ"ג ב'] במי שהניח בנים גדולים וקטנים והשביחיו גדולים את הנכסים. וכתב רבי' חננאל מהא שמעינן דכל היכא דאחד ידע ואחד לא ידע משתבע אחד ידיע ויטול. פירוש כמי שחיובו ברור כגון זה. וא"ת הוציא ולא אכל למה אינו נוטל הוצאתו וידו על העליונה דהא יורד ברשות הוא. וי"ל דכיון דרשייך בנכסי כלל דיו שיטול הוצאתו בשבועה ואידך ממחל מחיל ליה כיון דלא התנה. הריטב"א ז"ל.

רש"י מחזור

ישבע כמה הוציא הואיל ולא אכל מינייהו מיד דלא יתא אלא אחר שיוורד לתוך שדה חברו וברשות ונטול מה שהוציא. רש"י במהדורא קמא.

גמרא: והוא שאכלה דרך כבוד כלומר שלא אכלה כר"ה ולא על דרך גזל אלא אכלה על שולחנו בשופי ולפיכך סגי באכילה כל שהוא. תלמידי רבינו יונה ז"ל.

דף פ' ע"א: אמרי בי רב אפילו שגרא דתמרי יש שפירשו אשכול של תמרים והקשה רש"י דא"כ מאי אפילו דהא תמרים עדיפא מגרוגרות כדאמרינן בפסחים אכל גרוגרות ושלם לו תמרים תבא עליו ברכה ויש מתרצים דהא דבי רב אמתני' אמרה דאפילו שגרא דתמרי חשיבא אכילה לומר מה שהוציא הוציא. הריטב"א ז"ל:

ומיהו רש"י גריס ר' אבא אומר אפילו שגרא כו' דמשמע דקאי אדרב אסי ולהכי קשיא ליה מאי אפילו דהא תמרי עדיפי מגרוגרות ואפ"ה יש לתרץ בדוחק דאמתני' קאי ואפשר דלהכי כתב רש"י ואי הוה גרסינן להא דרבי אבא ברישא מקמי כו' לאורויי הך שינויא דוק ותשכח כנ"ל. ובמהדורא קמא כתב רש"י ז"ל: וכמה קמעה דאמרינן מה שאכל אכל ומה שהוציא הוציא. גרוגרות תאנה דרך כבוד בקביעות על שולחנו ר' אבא אומר אפילו שגרא דתמרי דאפילו לא אכל אלא אשכול של תמרים שעדיין לא נתבשל כל צורכו ואינו חשוב כגרוגרות אבל תמרים שנתבשלו כל צורכן ודאי חשיבי מגרוגרות כדאמרינן התם אכל גרוגרות ושלם לו תמרים תבא עליו ברכה ע"כ. ובמהדורא כתב רבי אבא אמר אפילו שגרא דתמרי. תמרים נדוכים כו' ואני שמעתי שגרא טריות כמין אשכול כו' וקשיא לי מאי אפילו כו' פירוש לא קשיא ליה אלא לפירושו ולא למאי דשמע וכמו שכתב במהדורא קמא.

רש"י מהדו"ב ומחזור"ב ושיטה

וח"י חיים תירץ דגרוגרות עדיפי מתמרים כדמשמע הכא לפי שהיא יותר גדולה אבל קב תמרי עדיף מקב גרוגרות לפי שיש בחשבון תמרים בקב יותר מגרוגרות ולכן קאמר תבא עליו ברכה דאיירי במדה. הרא"ש ז"ל. ורש"י פי' שגרא דתמרי תמרים עשויין כגון קציעות וגריעי מגרוגרות. ואחרים פירשו שיגרא דתמרי תמרים הנופלים קודם גמר בשולן וזה יותר נכון לפי הלשון. הריטב"א ז"ל. פי' מלשון שגר בחמה שגר אלפיך.

חסי' הרא"ש ורסב"א

לא אכלה לאותה אכילה קמעה דרך כבוד מאי אכל שלא בדרך כבוד דאמרי מה שאכל אכל ומה שהוציא הוציא. בחבילי זמורות שהאכיל אדם אחד חבילי זמורות פחות משנה איסר או דינר לבהמתו מכרם אשתו וגרשה ואמר רב יהודה ישבע כמה הוציא ויטול דאכילת בהמתו לא היא אכילה עד דאיכא כאיסר או כדינר דאמר רב יהודה בפרק חזקת הבתים [ל"ו א'] אכלה ערלה שהאכיל זמורות לחין לבהמתו שני ערלה אינה חזקה דאכילת בהמתו אינה אכילה ולא קפיד אינש עלה לעשות מחאה בחזקה כזו וכן אם אכלה שתי שנים כראוי ושנה שלישית היא שביעית ואכלה לא היא חזקה דכיון דהפקר הוא לכל אדם לא קפיד אינש אהן חזקה ולא איכפת ליה לערער ואינה חזקה לשמואל.

שיטה

ונראה דזמורות כלאי הכרם אינן אסורים בהנאה שהרי גפנים לזרעים וקשים שלהם נאסרו והאכיל לבהמתו זמורות של כלאי הכרם. ע"א עבר רב יהודה עובדא בחבילי זמורות דחשבה לה אכילה שהן מאכל לפילין והאכיל לבהמתו וגרש את אשתו ואמר מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל ורב יהודה לטעמיה דאמר בחזקת הבתים אכלה ערלה הרי זו חזקה דאכילת בהמתו חשיב אכילה. ומה שכתוב בפרק חזקת אינה חזקה שבוש שהרי בספר ישועות רבינו הגדול רבי גרשון ז"ל כתב כן אמר רב יהודה אכלה ערלה הרי זו חזקה כמי"ש רש"י במהדורא קמא.

רסב"א

וז"ל הריטב"א: עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות. פרש"י ז"ל שהאכיל מהם לבהמתו וחשבה כאכילה ואמר מה שהוציא הוציא וזגון שהיתה האכילה כאיסר או כדינר. רב יהודה לטעמיה דאמר אכלה ערלה שביעית וכלאים הרי זו

סוגיית הדרף

שיטה

כבא מציצא דף ל"ט ע"א

מקובצת

רצפ

ואסיקנא דשמין להן כאריס אנטושיין. ושמיין להן כשיבאו הבעלים ומחשביין עמהן ונשבועין כמה הוציאו וכמה אכלו ונוטל בכל כאריס בין בשבח בין בפירות. אבל מכל מקום אין בית דין מחשביין עמהן עד שיבאו הבעלים הבינתיים בתורת [בחזקת] ידו שהנחת להו ונוטל הכל כיוורש עד שיבאו הבעלים ויחשבו עמהן. כן דעת הרמב"ם והרמב"ן נ"ר. **ומדברי** רש"י נראה דבכל שנה ושנה מחשביין עמו ונוטל כאריס ומניח את השאר. ואינו מחזור דהא מחלוקתן של רב ושמואל בנוטלין הוא וכדאמרין בשמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בשלא שמעו בו דהיינו נטושיין ומפרשינן טעמא רב אמר אין מורידין דילמא מפסיד להו ושמואל אמר וכו' ואם איתא דשמואל גמי אפילו קודם שבאו בעלים לא אמר אלא ליטול כאריס מאי קאמר כיון דאמר מר וכו' לא הוה ליה למימר אלא כיון דנוטל כאריס דהא בהכין הוה מיירי עד השתא.

ומיהו יש לומר דהא דאמרין וכולן שמין להן כאריס היינו לאחר שבאו בעלים והכי קאמר שמואל מהשתא מורידים ונוטל כאריס ולא חיישינן דילמא מפסיד דהא אמר מר דכשיבאו בעלים שמין להם כאריס. ולי נראה דכל מה שאכל קודם ששמעו שהבעלים ממשמשים ובאים הרי אלו שלו דכיוורש נחת ואכל ותדע לך שהרי אין בין שבוים לנטושים אלא שזה זריו ונשכר כלומר אף על פי ששמעו בהם ממשמשים ובאים וקודם ותלש ואכל את הכל הרי זה נשכר שכל מה שאכל אכל והיורד לנכסי נטושים אינו נשכר בהקדמתו וזריותו אלא בא עם הבעלים לבית החשבון מכל מה שקדם ותלש ואכל משמעו שמשמשים ובאים הא בשאר דינים הרי הוא כיוורד לנכסי שבוים אלא שאין דעתו מכרעת. הרשב"א ז"ל.

השתא זריו ונשכר וכו'. איכא למידק מאי קושיא והא מוציא הוצאות של נכסי אשתו שהוא זריו ונשכר ואפילו הכי לא יחבינן ליה מאי דאשבח אלא מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל יש לומר דהתם מדין מחילה נגעו ביה כיון שאינו מוציא אלא לרצונו ואין הנכסים הללו יוצאים מתחת ידו אלא מרצונו אף הוא אינו יורד בהם לדעת ליטול כאריס. ותדע לך דמשום מחילה אינו מדרמפלגינן בין אכל ללא אכל ובין אכל דרך כבוד ללא אכל דרך כבוד. אבל הכא דמיחש חייש דילמא לא מית לדעת ליטול כאריס נחת ואף על גב דשמעו בו שמת. הרמב"ן והרשב"א והר"ן ז"ל.

וזה לשון הרא"ש ז"ל: מאי דאשכח מיבעיא הקשה ר"מ אמאי לא שני דאיצטרך לאשמועינן דלא תימא מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל כמוציא הוצאות על נכסי אשתו. ותירץ משום דפשיטא ליה דלא דמי אלא למוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה ואף על פי שבעל התלמוד טעה באותה סברא לקמן ורצה לרמותו למוציא הוצאות על נכסי אשתו גדולה יש לומר דהני מילי בשלא שמעו בו שמת דזה היה ראוי לדמותו לאשתו גדולה לפי שגרם לעצמו שגרשה ולכך אמרין מה שהוציא הוציא הכא נמי בשלא שמע שמת וירד לנכסיו והוציא הוצאות על הספק איהו דאפסיד אנפשיה שלא היה לו להוציא הוצאות על נכסי איש שלא שמע בו שמת. אבל היכא דשמע בו שמת כדן עשה כיון דראוי ליוורשו ושמע בו שמת לא פשע במידי ודמי להוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה ומיאנה בו דלא פשע נמי במידי. עד כאן.

הא אמרת מוציאים אותם מידו. ואם תאמר מאי פריך מכל מקום קאמר הכי דאי איתרמי דלא הוציאוה בית דין מידו והשביחה ובא השבוי ומצא שבח בעין נוטל כאריס. ויש לומר דהכי קאמר הא אמרת מוציאים אותו מידו כיוורד שלא ברשות ואפילו כי אריס נמי לא שקיל והא דקאמר אלו התם זריו

ונשכר הכי פירושו אלו התם פירושו כשמעו בו שמשמשים ובאין וקדם ותלש ואכל דינו הוי כאלו לא שמע שמשמין ובאין ואלו הכא שמין להו כאריס כשמעו שמשמשים ובאין וקדם ואכל דהוי דינו כמו כבר באו ולא שקיל אלא כאריס. ואם תאמר מאי טעמא לא עבדינן כשמעו שמשמשים ובאין כמו קודם שלא שמעו כמו גבי שבו. ותירץ מורינו שיח"י דלא דמי דדוקא גבי שבו דהיינו שמעו בו שמת יש להשוות שמעו שמשמשים ובאין לקודם שלא שמע דאין לו להאמין מה שמעו שהן ממשמשים ובאין שהרי שמע שמת אבל בנוטלין לא שמעו בו שמת ואם כן כשמעו שבאין יש לו שפיר להאמין משום הכי עבדינן ממשמשים ובאין כמו שכבר בא. תלמידי הר"פ ז"ל.

ומאי שנה מהא דתנן המוציא הוצאות וכו'. פירוש דקסלקא דעתין דהכא נמי כיון דקרוב הוא ויש לו תקוה בנכסים שירשם שדינו כיוורד לנכסי אשתו גדולה והיה לנו לומר כי מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל. ופרקינן דהא לא דמיא אלא למוציא הוצאות בנכסי אשתו קטנה היכולה למאן דלא מחיל כיון דלא סמכא דעתיה וברין הוא שיהא כיוורד שלא ברשות אלא דחקינן ליה רבנן שיהא כאריס הכא נמי לא שנה. ואם תאמר הניחא נכסי רטושיין אבל נכסי שבוים ששמעו בהם שמתו מאי איכא למימר דהא סמכא דעתיה. ויש לומר דכיון שאין כאן שמועה ברורה ואולי הוא בחיים לא סמכא דעתיה שיהו נכסים נופלים לו בירושה ואף על גב דבעל בנכסי אשתו לא ידע מאן מאית ברישא מכל מקום הא שייך בנכסי אפילו מחיים וידו כידה או עדיפא מידה כדאיתא בדוכתה. הריטב"א ז"ל.

אמר שמואל שבו שנסבה וכו' כתוב בתוספות ויש לומר דהכי קאמר אף על גב דבשבוי מורדין וכו'. ואין להקשות ולימא הך דהכא ולא האי דלעיל. דיש לומר דההיא דלעיל אמר רב יהודה משמיה דשמואל והשתא קאמר רב נחמן משמו אף על גב דכבר אמר שמואל בשבוי מורדין מכל מקום קאמר דיצא לדעת אין מורדין. גליון.

לאיתווי הא דאמר רב נחמן וכו' פירוש דאף על גב דברח מחמת מרדין ואיכא למימר לא יבאו לעולם ויבטח ולא יפסיד ויהיה כבעל בנכסי אשתו גדולה ולא יטול כאריס אפילו הכי לא פלוג. אי נמי דלעולם יש לחוש לביאה ולהפסד. עד כאן משיטה.

ובורח מחמת מרדין. כלומר דהיינו משום שפיקוח דמים הרי הוא כשבוי שאינו יכול לצוות מחמת שהוא בהול שמה יורע הדבר וימצאוהו בעיר ויעשו בו דין שופכי דמים ואף לאחר שברח רחוק עשרה ימים או עשרים יום איננו יכול לשלוח ולצוות על קרקעותיו לפי שבכל מקום שהוא בורח מחמת מרדין שמה יעשו בו משפט מות אם יודע להם שיש מתרעמין. ה"ר יהונתן ז"ל.

ולענין פסק הלכה קיימא לן כשמואל שאף על פי שלא שמעו בו שמת מורדין קרוב לנכסיו. ומיהו כתב הרשב"א ז"ל דדוקא כשאין אחד רוצה לפקח בהן בתורת אפטרופוס ומן הטעם שכתבנו וכן בית דין אין משתדלין להעמיד להן אפטרופוס שאפטרופוס לדקנני לא מוקמינן. אבל אלו רצה אחד לפקח בנכסים בתורת אפטרופוס מעמידין ביד אפטרופוס ואין מורדין בהן את הקרוב. וראיה לדבר מדאמרין לקמן גבי שבו שנסבה והניח קמה לקצור וכו' דפרכינן עלה ולוקי אפטרופא לעולם ומשני אפטרופא לדקנני לא מוקמינן כלומר משום דלא משכחינן שאין אדם רוצה לפקח על נכסי גדול כחנם טעמא משום דלא משכחינן הא אי משכחינן מוקמינן. וראיה לדבר עוד מדאמר רבא בעובדא דההיא סבתא דמגו דמוקינן אפטרופא לפלגא דינוקא מוקמינן לאידך פלגא

רשב"א

רמב"ן
רשב"א ור"ן

תוס' הרא"ש

תלמידי ר"פ

לא חיישינן למיתה לאחמורי עליה שימכרו וילקח בהם קרקע כדי שיהיה הקרן קיים לעולם. כן תירץ רבינו הרמב"ן ז"ל:

הכניסה לו עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ודקל לפירותיו **אובל** והולך עד שיבלה הקרן. פירש רש"י ז"ל דלגבי בהמה איכא עורה ובתרנגולת איכא נוצה ובדקל איכא עצים. נראה מדבריו ז"ל שהגוף והקרן שלה הוא. ולדבריו ז"ל עד שתכלה הקרן לאו דוקא, אלא הכי קאמר שיכלה מה שהוא עתה חשוב קרן. והוא דחוק. ועוד דמאי קא משמע לן, דהא אפילו רבנן מודו כיון דאיכא עורה. ותו דהא רב נחמן גופיה פסק כחנניא וכי ליכא עורה נמי. לכך פירש רבינו ז"ל דהכא מיירי בשאין לאשה בהן אלא גוף לפירות בלבד ואשמועינן דאפילו הכי אוכל והולך עד שיכלה הקרן, ואתא כסברא דחנניא, וקא משמע לן דלא תימא דדוקא בולד בהמה הוא דלא חייש למיתה משום דולד גופיה פירא [דגופא מיהא שלה], אלא אפילו בהני דליכא קרנא אחרינא לא חיישינן למיתה:

[אמר רב נחמן] עיילא ליה גלימא פירא הוי מכסי ביה ואזיל עד דבלי. פירש רש"י ז"ל והשחקים יהיו קרן שלה. ואמרין כמאן אמרה רב נחמן להא דשיורא פורתא הוה ליה קרנא, כמאן כי האי תנא דפליג אדרכי מאיר דגפירת ומחפורת של צריף פירא דמקום גופיה דמשתייר הוי קרנא. (ואם) [וקשה דאם] כן אזלא הא כשיטתא דרבנן ודלא כחנניא דלחנניא אע"ג דליכא שיורא נמי, ואילו רב נחמן פסק כחנניא. אלא אם כן נאמר דמודה חנניא דבעי דלהוי בקרנא שיורא, ולא אמר איהו דלא חיישינן למיתה אלא לגבי ולד בהמת מלוג דאיהו גופיה פירא. **ורבינו הרמב"ן ז"ל** פירש דהאי מיכסי ואזיל עד דכלי לגמרי אע"ג דליכא שום שיורא, כיון דאין כליו בא אלא לאחר זמן מרובה, ואתיא כחנניא וכעין אידך דלעיל, ואתיא כי הא דגפירת ומחפורת של צריף דכי כלו ליכא שום שיורא בעולם, ואפילו הכי אמרי רבנן דפירא הוי:

מתחברין כשעת יציאה איכא בנייהו. פירש רש"י ז"ל דרבנן לא איירי ביציאה כלל, ומיהו אתלושין דיציאה לא אפשר דפליגי, ואמחברין הוא דפליגי. דשמעינהו ר"ש לרבנן² [דאמרין] דמחברין נמי שלו כיון שגדלו ברשותו, ואתא איהו ואמר שהם שלה. ותלושין דאמרין לא טוף דבר תלושין לגמרי, אלא הוא הדין כל היכא דלא צריכו לארעא כלל שכל העומד ליתלש כתלוש דמי, וכדאיתא לעיל בפרק נערה (לעיל נ"א ע"א):

מתניתין נפלו לה עבדים ושפחות זקנים ימכרו. פירשו בירושלמי (דפרקין ה"ו) כשאין עושין כדי טפולם. וקשיא לן למאן ימכרו, והא נהום כרסייהו לא שוו. ויש לומר

שכז) אולי צ"ל: מכשעור. וכ"ה בנמוק"י. ועי' לקמן פ' ע"ב: שכח) נ"א: ושם פירשתי בס"ד. ועי' בחי' רבינו שבועות מ"ד ע"ב שהארץ הרבה בזה: שכט) לשון השטמ"ק: והרימב"א ז"ל פירש מלשון שגר בהמה שגר אלפך:

כגון שאינם בעלי מלאכה, אבל ראויים לשמש לפני גדולים דהוי לא חזו למאן דהוי עני, (אלא) [נמיהו ל]עשירים חזו:

רשב"ג אומר לא תמכור משום שבח בית אביה. ופירשו בתוספות, שלא אמר רשב"ג אלא כשעושין קצת אלא שאינו כדי טפולן, דאילו כשאין עושין כלום לא חיישינן לכבוד בית אביה:

נפלו לה זיתים וגפנים זקנים ימכרו לעצים. פירוש בשאין עושין כדי טפולן, שהוצאה יתירה על השבח וכדפרישנא ברישא:

המוציא הוצאות על נכסי אשתו וכו'. פירוש כל נכסי אשתו בכלל, ואפילו כשאין לו בהם כלום, שיש לה רשות למכור ולתת לאחרים. תדע, דלא מפיק בגמרא מהאי דינא אלא נכסי קטנה לפי שיכולה לצאת בלא גט וגם לתת נכסיה למי שתרצה, אבל בגדולה שצריכה גט לעולם הוא מוחל כשאכל קמעא, דלא שכיח שתתן לאחרים משום איבה ועדיין הוא מצפה שתמות וירשנה:

הוציא ולא אכל. פירוש שלא אכל כלל, או שאכל פחות מכאיסר^{שכ"ז} שלא בדרך כבוד:

ישבע כמה הוציא ויטול. ואוקימנא בגמרא שאינו נוטל אלא הוצאה שיעור שבח. ומסתברא דאפילו ברישא אם התנה בבית דין או בעדים שאינו מוחל ישבע כמה הוציא ויטול, וכדאמרין בפרק מי שמת (ב"ב קמ"ג ע"ב) במי שהניח בנים גדולים וקטנים והשביחו גדולים את הנכסים. וכתב רבינו חננאל ז"ל מהא שמעינן דכל היכא דאיהו ידע ואיהו לא ידע, משתבע איהו דידע ושקיל. פירוש במי שחיובו ברור כגון זה. והקשו בתוספות אמאי לא תני [למתניתין] במסכת שבועות (מ"ד ע"ב) בהני אותן שנשבעין ונוטלין. ותירץ [ר"ח] דלא תני התם אלא היכא דאיכא הכחשה [כגון שכיר] (שנים) וחשוד וחביריו, וחנוני על פנקסו [נמין] הא איכא הכחשה בין החנוני ובין הפועלים, מה שאין כן בזו דליכא הכחשה כלל ושם פירשו בענין אחר^{שכ"ח}. ואם תאמר הוציא ולא אכל למה אינו נוטל [כל] הוצאתו וידו על העליונה, דהא יורד ברשות הוא. ויש לומר דכיון דשייך בנכסי כלל דיו שיטול הוצאתו בשבועה ואידך ממחל מחיל (ליה) [לה] כיון שלא התנה:

דף פ ע"א

גמרא אמרי בי רב אפילו שגרא דתמרי. יש שפירשו אשכול של תמרים. והקשה רש"י ז"ל דאם כן מאי אפילו, דהא תמרים עדיפא מגרוגרות כדאמרין בפסחים (ל"ב ע"א) אכל גרוגרות ושלם לו תמרים תבא עליו ברכה. ויש מתרצים דהא דבי רב אמתניתין אמרה, דאפילו שגרא דתמרי חשיבא אכילה לומר מה שהוציא הוציא. ורש"י ז"ל פירש שיגרא דתמרי העשויים כעין קציעות וגריעי מגרוגרות. [ואחרים פירשו] שיגרא דתמרי תמרים הנופלים קודם גמר בשולם. וזה יותר נכון לפי הלשון שכ"ט):

סוגיית הדף

א ב ג

הלכות כתובות סימן פח

ה צ ד

עג

עם פירותיו אפילו הגיע זמנו ליקצר תלשן הבעל קודם הגירושין הרי הם שלו אפילו לא הגיע זמנם ליקצר: ז (ד) הוציא הוצאות על נ"מ של אשתו וגרשה בין שהוציא מעט ואכל פירות הרבה (ה) בין שהוציא הרבה ואכל פירות מעט אפילו אכל גרוגרת אחת דרך כבוד כדרך איש בביתו או שאכל דינר אפילו שלא דרך כבוד ואפילו לא לקח בפירות ממה שהוציא (ו) אלא חבילה אחת של זמורות מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הוציא ולא אכל או שאכל פחות מכשיעור שמין כמה השכירו ושואלין אותו כמה הוציא אם השבח יותר על ההוצאה ישבע בנקיטת חפץ כמה הוציא ונוטל ההוצאה (ז) ואם ההוצאה יתירה על השבח אין לו מההוצאה אלא כשיעור השבח ובשבועה וה"ה למי שנפלו לה נכסים במקום רחוק והוציא עליהם הוצאות להביאם ולקח בהם קרקע ואכל מהפירות כשיעור או פחות ואם לא אכל אלא מהקרן ישבע כמה הוציא ויטול עד כדי השבח (והא דנוטל נשנועה דוקא כשאין האשה ממחשמו (ח) אכל ממחשמו (ט) ממדכי פ' האשה שנפלו): י נפלו לה נכסים במקום אחר והלך אחריהם והוציא הוצאות

אחרון קונטרס

נוטל אף דקי"ל בהוציא שלא ברשות במקום הראוי לבנות א"י לומר עזיי ואבניי אני נוטל כמבואר בח"מ סי' שע"ה מ"מ היינו משום דהתם נותן לו שכר הבנין אבל הכא כיון דאינו נוטל כלום יכול לומר שיטול עזיו ואבניו וא"ל דכבר זכתה בו האשה להיות בחזקת נ"מ דא"כ נימא גם כשהיא תחתיו כשבנה פלטירין. על קרקע שלה שא"י לסתור וצ"ע. ועכ"פ נראה בלא דר בה כלום כיון שאנו דנין אותו כיווד שלא ברשות לענין שאינו נוטל הוצא' יתרה על השבח ה"ה דיכול לומר עזי ואבניי אני נוטל כדאי' שם גבי יורד שלא ברשו' צריכה ליתן לו שכר הבנין כדרך הבונים ואם לא תתן לו יכול ליטול עצים ואבני'. וצ"ע שלא הזכירו אחרונים: (ו) **א"ל ה"ה א"י של זמורות וכו'.** צ"ע אם אכל בשע' מלאכתו כיון דקי"ל בח"מ סי' של"ז דפועל אוכל בשעת מלאכה אפי' יתר מדינר אם זה נחשב אכילה להפסיד הוצאתו:

(ז) **ואם ההוצאה יתירה על השבח וכו'.** דה"ל כיווד שלא ברשות צ"ע אם הוא דוקא מחמת תקנתא דרבנן אבל אם הוא הוציא ברשותה דינו כיווד ברשות דלא גרע מאחר שיורד ברשות ובוהו הוי א"ש לשון הש"ס גבי האי אתתא דנפלו לה ת' זויי ב'י תחזאי וכו'. א"כ ה"ל הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול דלכאורה אין הלשון מדוקדק דהא קאמר הש"ס עלה דמתני' דקתני ישבע כמה הוציא והוא שיש שבח כשיעור הוצאה והכא דהשבח הוא כמ"ש הטור ששמן המעות כמה שוה כאן יותר ממה שהיו שוין כשהי' שם א"כ ע"כ לא הוי שבח ככל המעות וההוצאה הי' יותר מן המעות ואיך קאמר סתמא ישבע כמה הוציא והל"ל שיטול רק כשיעור השבח ולפמ"ש י"ל כיון דבעל בנכסי אשתו צריך הרשאה א"כ מסתמא הי' בהרשאתה ונוטל כל הוצאותיו. ולפ"ז הי' אפשר לומר דאפי' לא גירשה דלא נזכר בעובדא זו שגירשה אלא כיון שהלך בהרשאתה אמרי' מסתמא לא נחית אדעתא דפירי ויכול ליקח כל הוצאותו כמ"ש לעיל והא דהוי סבר ר' אמי דהוי כאכל דינר היינו כיון דאכל דינר גלי' אדעת' נחיתא אפירי אך זה לדעת הרשב"א אבל לדעת תה"ד לעיל בס"י פ"ה סעיף ד' דבמעות מזומנים א"צ הרשאה אין זה מוכרח:

(ח) **אבל מכחישתו וכו'.** כתב הח"מ דתפס שלא בעדים נאמן אפי' מכחישתו ולדעת הש"ך בס"י פ"ט דנשבע ונוטל שתפס שלא בעדים נאמן בהיסת נרא' דהיכא

כשהכניסה שדה מליאה הפירות לבעל ובנצ"ב יהיו לאשה דהיינו שישומו אותן כמות שהיא באמת אין זה קשי' דה"נ מצינו בעיילא ל"י גלימא וכיוצא דמכסי עד דבלו דכל זה נחשב ככלל פירות ובהכניסה לנצ"ב גלימא צריך לשלם מה שבלו מחמת דמכסי בה גם מה שנסתפק אם נוטלתן ונותנת דמי' מפני שבח ב"א לא ידעתי מה שייך שבח ב"א בפירות הנאכלים במחורב' יותר מן שכבר נתלשו:

(ד) **הוציא הוצאות וגירשה וכו'.** וכן פירש"י ועיין בחידושי' שכתבתי דמשמע דאם לא גירשה אף שלא אכל עדיין אינו יכול לומר שאינו רוצה לאכול הפירות ותשלם לו ההוצא' והטעם דכיון שהוציא אדעתא שיאכל הפירות הוא כשאר אריסי' שאינם יכולין לחזור בו אבל כיון שגירשה והוא השביח את השד' והוציא עלי' הוצא' שעש' פירות הרב' ויאכלם בשני' מרובי' ועתה היא מוציא' את השד' מתחת ידו ממילא אם לא אכל כל' מן הפירות צריכה לשלם לו ההוצאה מיהו לכאורה נראה לענ"ד דמשכחת אפי' בעודה תחתיו כגון שהשביח השד' ואח"כ מכרה ונתנה במקום דמכר' ונתנ' קיים כגון שכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך אך י"ל כיון דהברירה בידה בכל פעם למכור הוי כמוציא על נכסי אשתו קטנה כדי שלא יפסידם מטעם זה וצ"ע אך אם ההוצאה הי' על פי' וברשות' י"ל דדינו כמו שאר מוציא הוצאות על נכסי חבירו ברשותו וטובתו דמשתבע ושקיל. ועיין מ"ש לקמן בזה:

(ה) **בין שהוציא הרבה וכו'.** כתב הח"מ דצריך שיאכל הפירות מהוצא' זו אבל אם אכל פירות במקום אחר לא מהני ולענ"ד צ"ע מנ"ל הא דלפי דבריו נימא נמי אם קידם ואכל פירות ואח"כ הוציא על שדה נמי לא מהני כיון שאין הנא' מהוצאה זו ולפ"ז הא דקאמר בפירות מחורב' בשעת יציא' הם שלה צריכי' להחזיר לו הוצא' אפי' אכל כמה שני' פירות מקוד' ואין המשמער' כן שוב מצאתי בש"מ בשם תר"י שכ' בהדיא דל"ש אכל ואח"כ הוציא ל"ש הוצי' ואח"כ אכל ותו דלדבריו הא דאמ' אפי' גרוגרי' אחת צ"ל דהיינו דוקא כשהוציא על אילנות של תאנים וצריך לעשות שיעור לדבר כמה נקרא שדה אחת כמו שאמרו לענין פאה ואפשר כוונת הח"מ דוקא בהוצא' ניכרת אך משמע דלא חילקו וצ"ע. עוד כתבו האחרונים דאפי' בהוצאה הניכרת כגון שבנה פלטירין ודר בה מעט וגירשה מה שבנה בנה וא"צ לשלם הבנין ולענ"ד צ"ע אם א"י לומר עזי ואבני אני

כתב, דהנה גבי עז לחלבה מבואר בגמ' דאינה יכולה לכופו למכור וא"כ לדעת הרמ"ה ע"כ דגם הוא א"י לכוף למכור דא"כ היה הדין דאף היא יכולה, אבל לדעת הרא"ש אפשר דהוא יכול לכוף בעז לחלבה, וכן נקט שם בשיטת התוס' עיי"ש.

ב) ובהא דס"ל לרשב"ג דלא תמכור מפני שהן שבח בית אביה יל"ד דלכאוי"מ"ש ממתני' דלעיל עט'. דנפלו כספים או פרות ימכרו ויקח בהם קרקע ול"א דמה"ט לא תמכור הפירות. ובפשוטו י"ל דהתם ליכא בזה שבח בית אביה. אכן י"ל בזה סברא דבמידי שאין עושה כלל פירות לכו"ע ימכר ולא חיישינן לשבח בית אביה. וסברא זו כתב בשמ"ק עט'. בהך דאבא זרדתא ופיר של גפרית דיכול לעקרן ולא חיישינן בהן לשבח בית אביה משום שאין עושה פירות.

בדין מוציא הוצאות על נכסי אשתו ואכל

עט' ע"ב המוציא הוצאות על נכסי אשתו כו' מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול. בטעם הדין דכשאכל מעט הפסיד הוצאותיו נראה דנחלקו הראשונים דהנה לשון הריטב"א (והו"ד בשמ"ק) דלעולם הוא מוחל כשאכל קימעא דלא שכיח שתתן לאחרים משום איבה ועדיין הוא מצפה שתמות, וכ"כ רשב"א ב"מ לט'. דהוי משום מחילה.

אכן בשמ"ק הביא מתלמידי רבנו יונה הטעם דאמרינן כי באותו המעט שאכל גלה דעתו שבעבור שיאכל הוא הפירות היה עושה והיה מתכוון להשביחה בשנה זו להוציא עליה הרבה כדי שיעשה פירות הרבה

לשנה האחרת הלכך כשיגרשנה אין לו אלא מה שיאכל ל"ש אכל ואח"כ הוציא ל"ש הוציא ואח"כ אכל (עכ"ל) והיינו דהוי סברא דכיון שהוציא אדעתא דידיה להינות מפירותיו ונהנה בשביל זכות פירותיו כ"ז שוה ליה ומה שהוציא הפסיד בשביל שאכל, וכ"כ או"ש הלכות אישות.

והנה בחלקת מחוקק אבה"ע פח' ס"ק יא' וכעיי"ז בבית יעקב שם כתבו דבעינן שיאכל מהפירות שהוציא אבל אם נהנה ממקום אחר לא מהני, אולם כבר עמד בהפלאה בקו"א שם סק"ה דברבנו יונה הנ"ל מפורש דאף אם אכל קודם שהוציא סגי, ושמא י"ל דזהו דווקא הר"י לשיטתו דהוי משום גילוי דעת דדעתו להשביח ע"ד שיאכל אח"כ הפירות לזה סגי אף שאכל מקודם אבל אי הטעם משום מחילה שמא מחילה איכא רק כשאכל מתוך אותה ההוצאה ודו"ק.

בגדר זכות פירות דבעל

פ' ע"א איבעיא להו בעל שמכר קרקע לפירות מהו מי אמרינן מאי דקני אקני או דלמא כי תקנו ליה רבנן פירות לבעל משום רווח ביתא אבל לזבוני לא, הנה מהא דמבואר דמצד עיקר זכותו שייך שימכור הקרקע לפירות מבואר דגדר התקנה דזכות הבעל בפירות אינה דזוכה בפירות גרידא אלא דהוי זכות בקרקע להפירות וע"כ שייך שימכור הקרקע לפירות. ואף להצד דלא מהני מכירה זהו משום דתכלית התקנה משום רווח ביתא ואין לו זכות להשתמש בזה באופן שיבטל הרווח ביתא. וכ"מ גם בסוגיא דלק' פג'. דדווקא בכותב ועודה ארוסה יכול להסתלק מתקנת פירות אבל אח"כ חשיב שכבר זכה

אע"פ שלא פגמה. ופסקו הרמב"ם והרא"ש כשמואל. ומ"ש הרי"ף (ר"פ אע"פ), לשביעית. שאם פגמה וזקפה משמטת הכל, לאו משום דס"ל כרב, "דהא ודאי הלכה כשמואל בדיני", אלא לדוגמא בעלמא נקטיה לומר דלענין פגימה וזקפה הוא דנ"מ. ע"ש. נמצא דפשיט"ל דבכה"ג חשיב כממונא גרידא, ומש"ה קאמר דבוראי הלכה כשמואל בדיני. וזה סותר קצת למ"ש בב"י חו"מ (ס"ז הנ"ל. וצ"ע ק.) 4.

ולכאורה יש להביא סמוכין להב"י חו"מ הנ"ל. מדק"ל בב"ב (קנח:) נפל הבית עליו ועל אשתו וכו', דבנכסי צאן

ברזל חולקים יורשי הבעל ויורשי האשה, משום דמספקא לן הי מיניהו חשיב מוחזק בנצ"ב. וכן פסק הרמב"ם (פ"ה מה' נחלות ה"ו), שבנכסי צ"ב חולקין. יורשי האשה נוטלין חציין ויורשי הבעל חציין. ע"ש. ואם איתא למש"כ לעיל בדעת הרמב"ם (פכ"ג מה' אישות), ה"נ היה לנו לומר שירשי האשה נוטלין הכל, כיון שרעת הרמב"ם עצמו (בפ"א מה' נחלות ה"ח) דירושת הבעל מדברי סופרים. וכ"ה והכ"מ שם דר"ל מדרבנן ממש, וכדמוכח להדיא מדברי הרמב"ם (פ"ו מה' נחלות ה"ח). וע"ע בב"י (ס"ס צב). ע"ש. ומכיון שנפל הבית עליו ועל אשתו ואינו ידוע מי מת תחלה, הו"ל ספיקא דרבנן אם יש ליורשי הבעל דבר, ונימא אוקמיה אדאורייתא, ויורשי האשה יטלו הכל שהם יורשים דבר תורה. א"ו שמכיון שהספק הוא בענין ממון בלבד, לא אמרינן ככה"ג סד"ה לקולא, ויד יורשי הבעל שוה כיד יורשי האשה, הואיל וכבר תקנו חכמים שהבעל יורש את אשתו. ואם בנכסי צ"ב שאין כאן חזקה גמורה ליורשי הבעל אמרינן הכי, כ"ש שאין להוציא מן המוחזק בטענה זו, אע"פ שאינו יודע כמה מוחזק בו אלא מדרבנן, כל שהענין הוא ממון גרידא. אלא דלפ"ז יש להקשות במ"ש הרמב"ם (בפ"י מה' אישות ה"ב) "אבל אם היתה נדה אע"פ שנכנסה לחופה ונתחיד עמה לא גמרו הנישואין, והרי היא כארוסה עדיין". וקשה, דכיון דבכתובות (נו.) הויא איבעיא דלא אפשר, אמאי פסקה בסניא חריפא שהרי היא כארוסה, ואין הבעל יורשה. והיה לנו לומר שאין להוציא מחזקת הבעל. 5 ולא דמי למאי דאמרינן בקידושין (מה'): נתקדשה לדעת אביה והלך אביה למדה"י ועמדה ונישאת דאפי' לרב דאמר אוכלת בתרומה עד שיבא אביה וימחה. מ"מ אם מתה אינו יורשה, אוקי ממונא בחזקת מריה. וכן פסק הרמב"ם (פכ"ב מה' אישות ה"ה). דשאני התם דהוי ספק במציאות אם נתרצה האב או לא. ולהכי מוקמינן לה בחזקת ארוסה ולא נשואה. אבל הכא דהוי ספיקא דדינא לא מהניא חזקה קמייתא. וממילא אין להוציא מספק מחזקת הבעל. א"ו דהואיל וירושת הבעל רק מדרבנן לא מהניא ליה חזקה דידיה, נגד יורשי האשה שהם יורשים דבר תורה, ומצאתי בערך השלחן אה"ע (ס"י סא סק"ג), שהביא בשם מהרש"ך ח"ג (ס"י כז), שחמה באמת ע"ד הרמב"ם (וחש"ע שם), דהו"ל לפרושי שהיא ספק, ואם הבעל מוחזק אין מוציאין מידו. ומהרש"ג בשו"ת משפטים ישרים (ס"י לו) תירץ, דכיון דס"ל דירושת הבעל דרבנן, דמדן תורה אין הבעל יורשה אלא יחזרו הנכסים ליורשיה, א"כ כשיש ספק אם יורשה מוקמינן הנכסים בחזקת יורשיה שהם

משא"כ למ"ד מוזנות דאורייתא מוקמינן לממונא אחזקתיה. ולפ"ז היה מקום להוכיח דמון ס"ל מוזנות דאורייתא, ממ"ש בש"ע (ס"י ע סוף ס"י) שאם מכרה מטלטלין למוזנותיה ובה בעלה ממדה"י וטען מוזנותיך הנחתי, נשבעת היסת שלא הניח ונפטרת. ע"ש. אלא דמוקמינן לממונא אחזקתה. מכלל דס"ל מוזנות דאו"ו. וע"פ דברי הרא"ש הנ"ל אמרתי מכבר להסביר דברי מרן הכסף משנה (פכ"ג מה' אישות ה"ח), עמ"ש הרמב"ם שם, בעל שהוציא הוצאות על נכסי אשתו ואכל שיעור דינר אפי' שלא כדרך כבוד מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל. וכ"ה הכ"מ, דבגמרא (כתובות פ.) פליגי אמוראי חד אמר בכאיסור וחד אמר בכדינר. ופסק רבינו כמ"ד בכדינר שלא לחייב את הבעל להפסיד הוצאותיו אלא בראיה ברורה. עכ"ל. וקשה דאכתי כיון שהאשה מוחזקת בנכסים לאחר שנתגרשה, והבעל בא להוציא ממנה, נימא דאפי' בכאיסור הפסיד. ולפ"ד הרא"ש א"ש שהואיל ומן הדין היה לנו לומר דכיון שירד ברשות שמין לו וידו על העליונה, (ואפי' היורד שלא ברשות בשרה העשויה ליטע אומדן כמה אדם רוצה ליתן בשרה זו לנוטעה: ב"מ קא.) וכ"פ הרמב"ם (פ"ו מה' גולה ואברה ה"ד). ע"ש. ותקנתא דרבנן בעלמא היא לגבי בעל דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל, מש"ה במקום פלוגתא דאמוראי מוקמינן ליה אדינא, ואינו מפסיד אא"כ אכל שיעור דינר. (וע' בב"י אה"ע (ס"י פח). ודו"ק.) וזכר לדבר מההיא דק"ל באה"ע (ס"י ק"ח ס"ו) דבר שאינו מפורש בתקנה נעמידנו על דין תורה. הגה, וכן כל ספק שיש בתקנה על יורשי האשה להביא ראייה, שאין מוציאין ירושת הבעל מספיקא. (ב"י בשם תשו' הר"ן). ע"כ. ודון מינה ואוקי כאתרין בתקנתא דרבנן לגבי דין תורה. וק"ל. 3.

אולם ראיתי למרן עצמו בב"י חו"מ (ס"י סז), שהביא דברי הרא"ש פ"ק דמכות הנ"ל, וכ' ע"ז, וא"ת הא בספיקא דממונא נקטינן קולא לנתבע, והכא הוי איפכא קולא לתובע (להוציא ממון מחזקתו). ונ"ל דטעמיה משום דשמיטה איסורא הוא ומקילים שלא תנהוג כיון דרבנן הוא כזה"ה, ונהי דנ"מ לענין ממונא והויא חומרא לתובע, מ"מ כיון דבעיקרא דדינא לא אתי למבעי אי מפקינן ממונא מהאי גברא, אלא לענין איסורא אי נהגא שביעית או לא, לקולא נקטינן. כנ"ל. ע"כ. (וכיו"ב כ' הרא"ש בפ"ק דכתובות (ס"י כד) גבי קטן הבא על הגדולה דפליגי רב ושמואל אם עשאה מוכת עץ, דמדקבע השי"ס מילתייהו אמתני דמיירי לענין כתובה, אלא דלענין דינא אתשיל. והלכתא כשמואל. ושריאי נמי לכהן גדול. ע"ש. וע"ע בתוס' קידושין (כג סע"ב). ואין להאריך.) ובוה נוחא דברי הרא"ש (כתובות פ.) שפסק כמ"ד דאף בכאיסור מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל, אלא דלא אזלינן ביה עיקרא דדינא במקום פלוגתא דרבנן. ומשום דשאני התם דלענין דינא דממונא בלבד איירי. ולא דמי לההיא דמכות (ג): דלענין איסורא אתשיל. כמ"ש הב"י. (אלא דקשיא לי ממ"ש מרן הב"י באה"ע (ס"י קא) בהא דאיפליגו רב ושמואל בגיטין (יח.), כתובה מאימתי משמטת, רב אמר משתפגום ותזקוף, ושמואל אמר פגמה אע"פ שלא זקפה, וקפה

נ"ל ומו"א

תורה ממש כו'. (ויש לסייעו מהב"י ס"י סז שהבאתי להלן בסמוך. ודו"ק.) וע' בב"ש (ס"י ק"ח סק"ה). ובשו"ת דבר אברהם ח"א (ס"י טז אות ב) שיש חולקים בעיקר הכלל דספק תקנה מוקמינן אדין תורה. וע"ש. (ס"ו) 4. וע"ע בשו"ת עין משפט חתומים (ס"י יח דל"ג ע"ג). (ויחמאם) 5. אולם יש לחלק דשאני הכא שספק אם נכנסה לרשותו ליורשה וכי' משא"כ בנפול הבית שהיא כבר אשתו ובחזקת שהוא יורשה. וכ"כ כיו"ב בשו"ת חכמת שלמה קלוגר (ס"י ע ס"ד). ואין זה מספיק לפי מש"כ להלן דל"מ חזקה בסד"ד וכו'. (מ"מ)

3. וכיו"ב כ' השער משפט ח"מ (ס"י קצח סק"ג) בדין שכירות מטלטלין אם נקנין בכסף, שטרן הב"י הביא מחלוקת חפ"י בזה ולא הכריע, ובס"י קצח (ס"ו) פסק שנקנים, ולפ"ז מוציאין מן המשכיר, והרי המע"ה. לכן ח"י עפ"ד ה"ה פ"ד מה' גזילה (ה"י) שאע"פ שהיא בעיא דלא אפשר וא"ו, כיון דהויא תקנה דרבנן מספק מוקמינן לה אדינא ומוציאין מידו. ע"ש. וה"ה הכא. ע"ש. נמצא שאף בתקנה דהשי"ס אמרי' הכי. והוא תנא דמסייע לן כתי' זה. אך כפתחי תשו' (ס"י קצח סק"ח) הביא מתשו' נאוח דשא (ס"י צא) שכתב דבתקנות חכמי השי"ס לא אמרי' הכי, וחשיב דין